

úvodník

DALŠÍ NEJDŮLEŽITĚJŠÍ VĚC

V polovině září letošního roku se uskutečnila konference *Výzvy a příležitosti v reformě péče o duševní zdraví*. Začátkem srpna bylo „vyprodáno“. Zájem veliký a opravdový. Konference proběhla s plnými sály, interaktivně. Organizátorům je potřeba poděkovat. Je to také satisfakce pro nás všechny, kdo se můžeme počítat mezi spolupachatele reformního procesu. Mnohé se povedlo. Dovolím si tvrdit, že jistě více, než je obvyklé při implementacích strategických plánů ve veřejném sektoru. A o tom se také už hodně napsalo.

Přes všechny úspěchy je však dobré pojmenovávat oblasti, které můžeme nazývat výzvami nebo příležitostmi, ale dají se také nahlížet jako rezervy nebo nedostatky. Záleží na úhlu pohledu a chuti je řešit. A možná i na dalších faktorech. Můžeme hovořit o výzvách v systému, řekněme interních, a výzvách, které jsou postavené mimo organizaci péče, externích.

Mezi ty první patří struktura služeb. Mnohé se v posledních desetiletích, zvlášť v tom posledním povedlo, nadále však není systém služeb dostatečně satureován jak v počtu, tak v typech jednotlivých služeb. A velmi výrazně vážne koordinace. Pro ilustraci je vhodné navštívit Národní portál psychiatrických služeb – <https://psychiatrie.uzis.cz>, kde v sekci Indikátory psychiatrické péče najdeme informaci, že méně než polovina pacientů hospitalizovaných po sebevražedném pokusu vyhledá do 30 dnů návaznou péči v ambulanci. Příčin tohoto stavu je jistě mnoho a nejsou snadno odstranitelné. To by však nemělo být důvodem se o to nepokoušet.

Čelíme rovněž generační výměně lékařů i ostatních zdravotníků a s ní související personální nouzi. Opět situace, která nemá rychlé řešení a je limitující právě pro rozvoj sítě služeb. Situace je, zejména v oblasti dětské a adolescentní psychiatrie, více než kritická. Otázkou je, kam budeme směřovat energii, kterou každá krize přináší. Zda zůstaneme v „zamrzlé“ poloze konstatování. Nebo budeme hledat společné, možná odvážné a inovativní řešení, jak odbřemenit, anebo alespoň zmírnit zátěž, která na všechny profesionály v oblasti péče o duševně nemocné padá.

Počet pacientů vyhledávajících péči a šíře jejich problematiky narůstá. Od dospívajících dětí s ADHD či PAS přes „nové“ závislosti a environmentální úzkosti až k válečným traumatům či problematice související s migrací. Na pozadí pandemie COVID-19 a epidemii připomínajícího výskytu osob s problematikou související s genderovou identitou.

Rád bych znal řešení. Neznám. A neznám ani nikoho, kdo by ho znal. Inspirací pro hledání může být odpověď C. G. Junga jisté paní V., která se na něho obrátila s několika otázkami ohledně správného způsobu vedení života. On jí 15. prosince 1933 odpověděl:

„Milá paní V., na vaše otázky se nedá odpovědět, protože chcete vědět, jak žít. Člověk žije, jak umí. Není žádný jeden, jednoznačný způsob. Jestli něco takového hledáte, nejlepší bude vstoupit do katolické církve, kde vám vysvětlí, co je co... Naproti tomu individuální cesta je cesta, kterou si tvoříte sama pro sebe, není nikde předepsaná, dopředu ji neznáte a jednoduše se utváří, když kladete jednu nohu před druhou. Pokud vždy tiše uděláte další nejdůležitější věc, půjdete nejbezpečněji a nejjistěji po cestě předepsané vašim nevědomím... Pak vám vůbec nepomůže přemýšlet o tom, jak byste měla žít... ale s klidem udělejte další nejdůležitější věc. Pokud se domníváte, že ještě nevíte, co to je, máte ještě

příliš mnoho peněz na utrácení za další zbytečné spekulace. Když ale přesvědčeně uděláte další nejdůležitější věc, děláte vždy něco smysluplného a osudem určeného...“.

Jistě se v naší situaci nemůžeme spoléhat na osudové předurčení tvorby sítě služeb a jednotlivé kroky musejí být koordinované. Po mnoha diskusích v naší odborné společnosti jsem však přesvědčen, že na cílovém stavu je většinová shoda. S jednotlivými cíli Národního akčního plánu pro duševní zdraví se většina naší odborné komunity ztotožňuje. Snad v nich najdeme také inspiraci pro další nejdůležitější věci, které uděláme.

Martin Holly
mhl134@gmail.com